

nera la composició amb PREHENDERE fóra de mal justificar semànticament, i per això Bulbena i Vogel van suposar que venia de PREMERE, i suposaren un verb *sal-prémer* AlcM els retreu que aquest no està documentat, i posa *salprès* sota l'encapçalament d'un verb *sal-prenere*, però aquest no sembla ser menys arbitrari i indocumentat que *salprémer*, car no compta més que amb l'autoritat del Belv., el primer que el consigna, i d'ell el copien Lab, DFgra i AlcM (res en el DAg, InvLC, ni en els diccs occitans ni castellans ni en cap cita d'autor), i Belv. és una autoritat tan magra com Bulbena i Vogel. És com caure del foc a les brases. ¿Per què donar un infinitiu si no s'ha usat?

Salpicar és un verb de vida més antiga i constant en castellà, i no estrany a l'oc. i el fr, però que també ha tingut vida antiga en català, i no sembla estar antiquat, ni sentit com cast., pertot. Se'n cita un cas en Eiximenis (d'una ed. insegura, val a dir-ho) en tot cas surt en textos del S. xv: «A cavall a qui hix lo sés --- hage<s> peg(u)a e ensens, e pica-ho tot, e puis *salpique* n l'estentino qui està de fora, e empeny-lo-li dins ---», *Manescalia* (del P. Batllori, AORBB v, 210); «una cala banyada ab oli blanc fort, que la puxes metre per lo budell e unta-la del engüent, e *salpique*-la, dessús, de la pólvora» receptes val. de Micer Joan, a 1466 (BABL VII, 417); ja el 1429. «tots *salpicats* e pintats de fanga», *Decam* VI, § 5, 361.9f. (trad. *zacherosi*).

«De panades de sucre fi: Ametles pendràs --- faràs -les blanques --- sucre blanc ben polvorizat --- e quan sia tot picat e ben mesclat, --- e com sia un poc ablanit, *salpica*-u ab un poc de gíngebre a ta coneguda, emperò que sia picat ---», Mestre Robert de Nola (§ 131, fº 31v, 82.2);¹⁴ AlcM hi afegeix cites de tres textos de c. 1500, i en tot cas hi ha *salpicó* 'aspersió (de salmorra)' (probt. <-aó -ATONE), en el *Procés de les Olives* (DAg). Avui *salpicar* és ben poc usat en cat, almenys el rebutja com a acastellanat el cat. comú (i no sense raó), fins i tot en el P. Val. es considera que el mot nostre és *esquitar/esg-/esquitxar* (CRos, 318 remet de *salpicar* a *esquitar*); si bé cal dir que el van usar autors de llenguatge ben pur o ben poc contaminat¹⁵

Indubtablement és en cast on *salpicado* i *salpicar* [tots dos 1570] han estat sempre mots d'ús normal i general, i ja molt descabdellats en els seus clàssics; en el DCEC jo no hi veia dificultat a explicar l'adj.-part. per comparació amb «lo salpicado com los grupos de sal que quedan adheridos a una superficie espolvoreada con esta sustancia» i el verb *salpicar* com a extret d'aquell. No menys en portugués *salpicado*, -car [segle XVI, Moraes], i molts derivats. I no en manquen prolongacions a França en llengua d'oc una de ben antiga i documentada en text ben conegut, si bé no en sé altre testimoni: «De l'escorsa de la milgrana, / cant er arsa e polverada, / *salpicaretz* una vegada» en els *Auzels cassadors* del roergat Daudè de Pradas (c. 1300, Rayn. v, 138, i PDPF però no PSW) Hi ha un fr. *sauptiquet* espècie de condiment picant, documentat sovint, des del S XIV fins a princ. S. XVII, per Littre i

God, si bé no estem segurs que tingui les seves arrels en llengua d'oïl o més aviat en occità¹⁶

Ara bé després vaig adonar-me (cf DECH v, 133, n. 10) de variants catalanes que fan dubtar que la combinació *sal* + *picar* sigui primitiva, i no hi hagi altra cosa, sobretot en el segon membre StVicentF usa *sal-buscar* per 'refrescar amb aigua o amb aspergis d'aigua': «al falcó --- en l'estiu, que fa gran calor --- lo senyor mateix li darà aigua per los pits, axí *salbuscant-lo* per refrescar-lo» (*Serm* I, 273.2), de nou: «ell portava realgar ab si, e quan tingué la carn davant, va-la *salbuscar* damunt», cit. del ms. 278 per GSchib. Una altra forma amb aquesta -s- interna s'usa en el parlar, tan conservador, d'Eivissa: «talment s'oloreta que feia es gatot aquell, així com rostia, ben *salpiscat* d'espècies i assaonat amb forsa de suc de llimó, ho era de cosa bona», JnCastelló (*Rond* Eiv, 65)

En aquestes formes no sols ens sobta la -s-, sinó que aquí com en altres dels testimonis antics de *salpicar* (Daudè, Batllori, Eiximenis) no s'hi veuen ni sal ni grumolls sinó més aviat sucs o condiments en líquid més o menys espès Això ens fa pensar en la família germànica de SALBÖN 'untar', comú a totes les llengües germàniques, des dels orígens (gòtic, a.-al. ant., b.-al. ant., ags., fris ant., i àdhuc suec); car hi ha formacions derivades en -ISKON,¹⁸ amb valor atenuatiu etc, més o menys en totes aquests dial. germànics; de manera que un gòt. *SALBISKON (potser també -USKON) és una hipòtesi, però ben possible. Llavors en uns llocs hi hauria assimilació a *buscar*; en altres, a *picar*, i en altres, assimilació una mica a tots dos, o bé a *pisicar* (/pes-sigar).

Ben cert que és una hipòtesi incerta, i si es vol atrevir, perquè l'etimologia 'picat de sal' està lluny de ser inversemblant (cf. l'acompanyament de *picar* en Nola i Batllori), però també ho està de ser evident. En suport de la hipòtesi gòtica es pot aduir el fet que a Eivissa, on hi ha la forma en -iscar, en trobem una altra amb -usc com en StVicentF: *salpusc* «llovizna» hi anota Aina Moll (RFE XLI, 355) i ja PzCabr. n'hi havia recollit una variant una mica relaxada «*selpús*: llovizna».

Cert que això a Menorca apareix més alterat, car allí el plugim es diu *salpruig*: «ses tramontanades afemen els camps amb es *salpruig* que en elles escampen», Camps Merc (*Folkl Men* I, 280, n. 5), Ruiz Pablo va escriure «el mar --- *salpruixant* ton front, te desafia»; Moll aporta de Ciutadella *salpruic* 'gotellada produïda per les ones en topar amb les roques els dies de temporal', i hi busca una etimologia «SALIS PLUVIUM: pluja de sal», més enginyosa que convincent, no sols per ser molt construïda, i ser discutible l'existència d'un romànic PLUVIUM, sinó perquè en tot allò no hi ha res de sal (que a Men hagi de ser aigua de mar salobre, tampoc sembla ferm judicant per la cita de Camps Merc); no hi ha dubte que s'hi ha ficat la contaminació de *pluja* però això només serà una part de les formes menorquines,¹⁹ i deu ser secundari

Salpebre (Dicc. JMarc, DAg). *Salpebrar*; *salpebrat* *Salpebrinar*; *salpebrinada* *Salpetra* [1249, Lleuda de